

[Korsgaard.]

lemmer Hr. J. Chr. Jensen og Hr. O. Andersen fremsætte nogle faa Bemærkninger. Det ærede Medlem Hr. J. Chr. Jensen har ikke Respekt for Professor Warming. Naa, ja hver sin Smag. Jeg mener nu, at naar en Mand siger noget, som efter mine Begreber er klogt, saa er det klogt, selv om han maaske ved en anden Lejlighed har sagt noget andet, som jeg ikke synes er saa klogt. Jeg kan ikke se andet end, at den Artikelrække, Professor Warming har skrevet om Boligbyggeriet, kan staa for en objektiv Bedømmelse, og det er det objektive, jeg i denne Forbindelse stræber efter; om jeg naar det, kan der være delte Meninger om.

Men naar nu f. Eks. det ærede Medlem Hr. O. Andersen udtaler saadant noget som, at min Tale var en udfordrende Grundejertale, maa jeg bestemt protestere. I min Tale har jeg i alt Fald forsøgt paa for det første at slaa fast, hvad der er naturlig Boligleje. Der er ikke nogen af de ærede Talere, der senere har haft Ordet, der efter min Mening kan benægte, at Grundlaget for den naturlige Leje er det, som det koster i Øjeblikket at bygge en Bolig svarende til den, hvorom der tales. Hvis man slaar dette fast, og alle var enige derom, forekommer det mig, at saa bliver den Diskussion, der derefter kan komme, ulige simple. Her kommer imidlertid et Sidespørgsmaal: Vil dette Boligbyggeri i en nærmere Fremtid blive væsentlig billigere? Og hvis det bliver Tilfældet, kan man saa antage, at det vil medføre, at der bygges mere? Det var det ærede Medlem Hr. Slebsager inde paa, og jeg mener, det er ravsrukende forkert, at faldende Priser skulde betyde Tilbøjelighed til at bygge. Det er i Virkeligheden en Forretningsteori, som i overmaade Grad overraskede mig. Hvis Folk tror, at det, de laver, i Løbet af kort Tid ikke er saa meget værd, som da de lavede det, synes det mig at være en saare besynderlig Forretningssgang, om de springer til og laver det straks. Nej, det gør de ikke. Det er i og for sig unaturligt, at man i et faldende Niveau er tilbøjelig til at bygge Huse. Lykkeligvis er den menneskelige Taabelighed saa nogenlunde ubegrænset, og Taabeligheder kan ogsaa give sig Udslag, der samfundsmæssigt set har deres særdeles gode Sider. Der er ingen Grund til at ville forsøge at benægte, at det, at det var ønskeligt, at der var flere Boliger, kan bringe optimistiske Mænd til at betragte Byggeri som et Foretagende, der ligegodt

gaar, trods faldende Konjunkturer. Trods det, at jeg gør Forsøg paa at være forsigtig, har jeg særdeles ofte været uheldig med at købe Aktier i et daarligt Foretagende; men jeg vilde betragte det som overordentlig ufornuftigt at købe Aktier i et Byggeforetagende paa et Tidspunkt, hvor Konjunkturerne var nedadgaende. Jeg vilde tro, at det er naturstridigt, at der bygges stærkt, og naar det desuagtet sker, kan det kun forklares ved, at optimistiske Mennesker er af den Opfattelse, at der stadig væk vil være Brug for Lejligheder til den Betaling, som de koster i Øjeblikket.

Men saa er der endelig Spørgsmaalet, hvad det koster i Øjeblikket at bygge. Der maa jeg vedblivende paa det bestemteste hævde, at det allervæsentligste er Arbejdslønnene i alle Former, hvad jeg ogsaa omtalte i min første Tale. Det ærede Medlem Hr. O. Andersen spurgte, om jeg ikke havde sagt, at det var de københavnske Arbejdslønnere. Jeg tror nok, at jeg nikkede, men det skulde jeg ikke have gjort, for det har fornuftigvis aldrig været min Mening at indskrænke det til den københavnske Arbejdsløn, det er den høje Løn i det hele taget. Naar det ærede Medlem fremdrog, at det, der gør Byggeriet dyrt, er Mursten, Cement, og jeg ved ikke hvad, kan det ærede Medlem ikke være blind for, at bag disse Ting ligger i allerhøjeste Grad Arbejdslønnen. Den skal selvfølgelig regnes med. (Einer Jensen: Og Fortjenesten!). Fortjenesten hører med under Arbejdslønnen i alle Former. (J. Chr. Jensen: Naa, er det det?). Ja, det er det. Jeg ved ikke, hvilken Forskel der er herpaa. Nogle faar maaske mere ud af det end andre, men det er Arbejdsløn. Hvad man vil betragte Kapitalrenten for, er noget mere tvivlsomt; for øvrigt vil jeg ogsaa betragte den som opsparet Arbejde, naar den er kommet paa den Maade, den bør komme.

Saa kan der vel være Tale om, og det giver vel det ærede Medlem Hr. Einer Jensens Afbrydelse Udtryk for, at der er nogle, der tjener for meget. Det er muligt, det skal jeg ganske lade staa hen. Men jeg vil paastaa, at hvis vi skærer denne efter det ærede Medlems Mening for store Fortjeneste bort for de enkelte Personer, hvorom der her kan være Tale, vil det betyde overordentlig lidt pr. Lejlighed. Jeg tror f. Eks., at det ærede Medlem Hr. J. Chr. Jensen, der kender de praktiske Forhold, vil indrømme det.